

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr.

V administraciji prejemati velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 30 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnine in oglasila (inserte) vprejema upravitelstvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-štev. 74.

Štev. 233.

V Ljubljani, v sredo 11. oktobra 1899.

Letnik XXVII.

Shod pri Sv. Jakobu v Slov. goricah.

(Izvirno poročilo.)

(Konec.)

Drugi govornik, g. dr. R. Pipuš iz Maribora je v obširnem govoru razpravljal o naših političnih terjatvah. Poglavitne misli njegovega govora so sledeče: Resnica je, da smo dolžni ljubiti svoj materni jezik, pa tudi zemljo slovensko, ki smo jo prejeli od očetov, ki so jo branili pred Turki in jo pojili s svojo lastno krvjo, smo dolžni ljubiti in jo slovensko zapustiti svojim potomcem. Slovenščino povsod zatirajo pri različnih uradih. Če je to naša domovina, mora tu imeti naš jezik veljavo; na svoji zemlji bodimo Slovenci gospodarji, ne tujci!

Uradi so dolžni skrbeti za nas, pa kako bi naj skrbeli in ustrezali našim terjatvam, ko pa so polni naših nasprotnikov. Drugače bi bilo, če bi v teh uradih delovali sami slov. sinovi. Mati drugače skrbi za otroke kot mačeha! Nasprotniki so si tudi svesti svojega gospodstva, zato se same nazivajo »Herrenvolke«, nas pa svoje služabnike. Da se razmere izboljšajo, je treba, da pridejo v vse naše urade Slovenci. To pa bo mogoče, kadar se popravi krivica, ki se nam godi pri različnih zastopih. V zborih odločuje število glasov. Krivična razdelitev okrajev in poslancev je kriva, da smo povsod v manjšini. Tu že voli 20—30 graščakov enega poslanca, tam zopet 20—30.000 meščanov in tržanov, kmetov pa mora biti do 100.000 in še več, da si smejo izvoliti enega poslanca. Tako je umljivo, da odločujejo nasprotniki v Gradcu in na Dunaju. No, dandanes Nemci na Dunaju nimajo več večine, zato pa razbijajo v drž.

zbornici. Slovanov je v Avstriji 14 mil., Nemcev le 8; $\frac{2}{3}$ poslancev bi moralo biti na Dunaju slovenskih, v resnici pa še jih ni polovica.

Prva zahteva naša je: krivični volilni red se naj odpravi. Število poslancev se naj ravna po številu prebivalcev. Vpelje se naj splošna enaka neposredna volilna pravica.

Naše srednje in visoke šole so skoraj izključno nemške. Mi plačujemo, Nemci pa nam ustanavljajo ponemčevalnice. Nemškemu dečku zadostuje pri vstopu v gimnazijo nemški jezik, slovenski pa mora znati slovenski in nemški. Zato je druga naša terjatev: Slovencem slovenske srednje šole in slov. vseučilišče v Ljubljani.

Nadsodišče v Gradcu je prepovedalo slovenski govoriti. Kako se naj Slovenec zagovarja? Često-krat mora vsled tega trpeti krivico. Naši poslanci so sicer dosegli, da se je prepoved preklicala, pa prepoved sama jasno priča, kako pravično je višje sodišče proti nam. Zato terjamo tretjič slovensko nadsodišče v Ljubljani.

V Gradcu so doma naši najhujši nasprotniki. Nemci v deželnem zboru Slovencem ne privoščijo niti ene same slovenske meščanske šole, ko jih imajo sami celo 15. Vsi višji tamošnji uradi so nam nasprotni. Za časa celjskih izgrediv je bila dolžnost gosposke, da bi nas branila. Seveda, branila je napadovalce. Za nemške kraje je obilo denarja, Pesnico pa že sto let regulirajo, pa bomo menda še nekaj let čakali do izvršitve. Zategadelj nam družega ne preostane, nego: proč od Gradca! Za slovenski južni Štajer se naj osnuje poseben namestniški oddelek, pa tudi poseben oddelek deželnega šolskega sveta. Šole si hočemo sami vrediti, ko jih moramo sami plačevati. To je naša četrta terjatev.

Govornik, ki je te naše terjatve prav poljudno raztolmačil, je naposled prosil zbor, naj jih sprejme v obliki predlaganih resolucij, kar se je med odobravanjem soglasno zgodilo.

Naše kmete je posebno zanimal tretji govornik gospod Ivan Kač, ki je izpregovoril o koroisti in potrebi zadrug. Brez združenja bi svet ne mogel obstati. V Avstriji je 60 odstotkov kmetov, ki nimajo nič pravic. Nekdaj se je bolje godilo kmetu. Dandanes je suženj velikega kapitala. Nekdaj je plačal desetino, opravil tlako, pa je bil prost, dandanašnja desetina in tlaka pa je večja od nekdanje, poleg tega pa še kmet ni prost, ker je odvisen od upnikov. Manj prosti so kmetje, ker niso združeni.

Država je lepo organizovana, kmetje pa ne. Kmetje morajo izginiti v žepu velikega kapitala, ako se ne bodo združili. V Avstriji je 30 milijonov hektarov zemlje, na katerej je 3000 milijonov dolga vknjiženega; če še prištejemo dolg, ki ni vknjižen, znaša kmečki dolg 4500 milijonov. Le tretjina posestva je povprečno last kmeta, vse drugo je zadolženo. Če gre tako naprej, mora kmet postati tlačan. Če vlada tudi davke odpusti, ne pomaga nič, reši kmete le združenje po kmetijskih zadrugah.

Če se sto kmetov združi, so gotovo močnejši kot eden sam. Dohodki morajo vsaj toliko biti kot stroški. Posestvo se da prisiliti, da daje 2 do 3krat več dohodkov. Pa to se doseže le združenimi močmi. V Savinjski dolini so pred leti kmetje že čisto ubožali. Ko pa so se združili, vpeljali hmeljorejo, pa so začeli zopet rasti dohodki in lani so samo v žalsko posojilnico prinesli hranit 82000 gld. Travniki se lahko izboljšajo po umetnih gnojilih, da bo 2—3krat več krme prirastlo;

LISTEK.

S poti!

Ruski spisal Fjodor Falkowski.

S culico pod pazduho se je pomikal Ivan oprezno po dvorišču proti vratom. Skrbno se je oziral na vse strani; poznalo se mu je, da bi prišel rad na cesto kolikor hitro mogoče in ne da bi ga kdo opazil. Kdor bi ga videl, bi mislil, da se plazi tat z ukradenim blagom iz hiše. Toda ni bilo tako. Kar je Ivan nosil, to je bilo ravno tako zakonito imetje njegovo, kakor višnjevkastorudeči nos sredi zabuhlega njegovega obraza. Imel je povsem drug in sicer jako važen vzrok, da je bil oprezen. Bal se je namreč, da bi se ne srečal s svojo ženo, ker sicer bi mu izpodleteli vsi njegovi lepi načrti.

Ivan je bil hlapec brez službe, in ker se je prišteval najhujšim sovražnikom vsakega dela, pač ni treba podrobneje dokazovati, da so bili žepi njegovi prazni. Sicer ni bil ravno kak duševni velikan, vendar je bil prebrisan, kadar je bilo treba zadovoljiti svojim željam, zlasti kadar je skušal pogasiti nikoli potolažljivo žejo. Ko je torej premišljeval in na vse strani preudarjal, mu je prišlo nekaj duhovitega na misel. Zdaj, ko ni bilo

ravno žene doma, je hotel naglo poskočiti v gostilno in zvrniti jeden ali dva kozarca.

Misel je bila dobra, celo izvrstna, samo majhna težava mu je bila na poti . . . nič denarja. Ivan se ozre po sobi in kmalu se nečesa domisli.

»Zglavnik je vendar popolnoma nepotreben«, si je mislil. Kakor da bi se brez njega ne moglo ravno tako dobro spati! Jopa se zvije, pa se jo dene pod glavo . . . in dosti!»

Ivanovo lice je zažarelo ponosa in veselja, da mu pride kaj tako srečnega na misel, vendar se mu isto minuto zmračil obraz, ker še neka ovira mu je nagajala. Na postelji pred njim je ležal njegov sinček, zadnji preostanek dvanajstih otrok, katere mu je poslalo nebo, kateri so pa vsi v najnežnejši mladosti pomrli lakote in družega pomanjkanja. Otrok se je valjal že tretji dan na siromašnem ležišču vsled hude mrzlice, in mati je prosila moža najudaneje, naj varuje malega bolnika, — da bode šla sama k teti in zberačila od nje nekaj vinarjev za kruh.

Ivan je obljubil pri vsem, kar mu je bilo svetega, da se ne bode ganil iz sobe, in je držal res skoro jedno uro svojo obljubo, potem mu je pa jela stvar postajati dolgočasna. Da bi tu mirno sedel, se je zdelo Ivanu popolnoma nepotrebno, celo preneumno, ker mali je sanjaril in ni torej o sebi prav nič vedel, med tem ko je on sam,

oče, vedno živahneje čutil, da mora nekoliko piti, da popravi ravnotežje, katero je izgubil vsled umornega sedenja pri bolniški postelji. Kot glava družine je vrh tega tudi dolžan, da se za njo ohrani, torej . . .

Ivan pograbi zglavnik, postane zopet par hipov, popraska se za ušesi, kakor vselej, kadar kaj imenitnega misli, potem odpre vrata in prestopi prag. Da je le onstran dvorišča, pa je igra dobljena.

Če bi Ivan študiral, bi vedel, da je marsikateremu knezu padla krona z glave in da je marsikak vojskovodja zgubil odločilno bitko, ker je potratil z obotavljanjem dragocene trenutke, — in bi morebiti prej ne postajal in se ne praskal za ušesi. To pomanjkljivo znanje je bilo zanj usodepolno, kajti ravno, ko je prijel za kljuko, je pritislila tudi zunaj druga roka na njo. Vrata se odpro in pred njim stoji ona, kateri bi se izognil rad na vsak način.

»Kam?« ga vpraša žena na kratko.

»Jaz . . . Malanija . . . malo grem na sprehod . . .«

»Tako . . . in Mitka?«

»On spi, . . . saj me ne potrebuje!«

»In ti naj bi bil njegov oče?! . . . Njegov otrok umira in on gre na sprehod! . . . Našega Mitko ostaviš samega in brez pomoči, da se vla

potem se bo več živine lahko redilo, bo več gnoja in bolje gnojena zemlja bo veliko več rodila. Tu je zlato pokopano, le dvigniti ga treba. To se bo dalo z združenimi močmi. Tako se lahko omisli umetni gnoj tudi za vinske trte, za eno stane le 2½ kr. Zadruga si bodo osnovala zavarovalnice zoper točo, za živino. Koliko koristi bo tu za kmeta! S skupnim prodajanjem pridelkov se bodo dosegle boljše cene. Zadruga bodo skrbele za poduk, bodo poklicale strokovne učitelje. Kmetu kmetijskih šol! Čehi imajo takih 54, mi Slovenci le eno. Na Štajerskem plačujemo več kot tretjino davka, pa nam ne dajo niti ene slovenske kmetijske šole. Ne bomo je tudi dobili, če je ne bomo zahtevali. Če jo zahtevamo združeni v zadrugah, jo bomo gotovo morali dobiti.

Ko je vrli govornik končal, so mu burno potrjevali vsi kmetje. Na njegov opomin se je takoj osnovala zadruga in še tisti večer je pristopilo 40 kmetov ter se je izvolilo načelnštvo novi zadrugi. Tako je ta shod popolnoma dosegel svoj namen.

Poleg že omenjenih resolucij so še bile sprejete: za poddržavljenje celjske policije, za versko šolstvo, proti rovanju učitelja Horvateka in še naslednje tri:

1. V zadnjem času se vedno bolj povdarja vzajemnost med Slovenci in Hrvati. Shod navdušeno pozdravlja zvezo med Slovenci in Hrvati kot jedino rešiteljico Jugoslovanov v bodočih političnih viharjih in izreka željo, da se naj misel bratske vzajemnosti širi med priprosti narod, da se bomo Slovenci in Hrvati tudi v prihodnosti pod Hababuržani zjedinjili vojskovali, kakor pred stoletji »za krst častni i slobodu zlatnu« ob času turških navalov.

2. Shod z velikim veseljem pozdravlja soglasno izjavo vseh desniskih strank, da ostanejo tudi v bodoče solidarne, in opozarja slovenske poslance, naj se trdno oklepajo desnice, da združeni s Čehi vendar enkrat izvojujejo narodu našemu zaželjene pravice.

3. Pred leti z italijansko državo sklenjena vinska klavzula je avstrijskemu vinarstvu povzročila velikansko škodo. Shod opozarja slovenske poslance, pa tudi vse narodove voditelje in gospodarska društva, da vsi delajo na to, da se zapre pot italijanskemu vinu v našo državo, če že ne prej, vsaj 1. 1903, ko se bo obnovila trgovinska pogodba z Italijo.

Shod je zaključil predsednik zahvalivši se kmetom za obilno udeležbo z živio-klici na sv. Očeta in svitlega cesarja.

Vsa čast in slava jareninskemu političnemu društvu, ki je z zadnjima dvema shodoma doseglo, da so se ustanovile kmetijske zadruga v Jarenini in pri Sv. Jakobu!

čič po gostilnah. O, poznam tvoje sprehode! ... In kaj imaš tu pod pazduho? Takoj mi pokaži! ... Kaj, poslednji zglavnik hočeš zapiti? ... O, da bi se me usmilila nebesa in me rešila te pošasti.

In žena zgrabi moža za suknjo ter ga krčevito drži.

»V sobo bodeš šel z menoj, ti revše,« mu zapreti, »sicer pokličem vse sosede.«

Ivan jo skuša pregovoriti s pametnimi razlogi: »Ti si prismojena, Malanija, in ženska ...«

»Takoj v sobo!« ga prekine ona.

»S poti!« zakriči zdaj Ivan ježno. »Vselej in povsod si mi na potu. — Rečem ti, pusti me!«

»In jaz te ne pustim! Le udari, ubij me, če nočeš, da se nekoč sama ne obesim ... S teboj še nisem doživela veliko veselja, ti malovredni capin! ... Ne, dokler živim, se ne premakneš odtod ...«

»S poti!« ponovi Ivan, in bolj iz navade kakor iz hudobnosti zamahne z roko in jo prav krepko udari po glavi, da izpusti njegovo suknjo, tiho zaječi in se zgrudi na tla.

»Zdaj ti je lažje,« zamrmra Ivan zopet pomirjen in odhiti, ne da bi pogledal nazaj, — da bi ga morebiti zopet ne hotela zadržati.

»Z ženskami se ne da drugače,« je sanjaril s spotoma. »Vedejo se ti kakor živ satan, ko se jih pa malo ostraiši, se spametujejo in postanejo krotke ko jagnjeta.« — — — (Konec prih.)

Boj proti tujstvu.

Iz Zagreba, 4. oktobra.

Pred nedavnim je priobčil »Obzor« v svojem podlistku vrlo zanimivo in poučno pripoved, katerej je naslov »Roblje«. V tej pripovedi se živo opisuje borba Hrvatstva proti tujščini na hrvatskih železnicah. Po nagodbi z Ogersko imajo Hrvati pravico, da se uraduje po železnicah, kolikor jih je na Hrvatskem, le v hrvatskem jeziku; ali ta pravica je napisana le na popirju, ker od tukaj je že zdavnaj iztisnjen hrvatski jezik in ž njim tudi hrvatski uradniki. Če se pa kateri Hrvat tej službi posveti, mora se predati Mažarom z dušo in telesom, drugače ga tako dolgo mučijo, da mora iz službe izstopiti.

Na ta način je vse železnice na Hrvatskem poplavilo mažarstvo, in domači sinovi ne najdejo tukaj službe. Ta pripoved je žalostna slika hrvatskih socijalnih odnošajev in premda resnično načrtana, jo je vendar na mestih državno pravičništvo zaplenilo. Mi smo se temu čudili, ker v pripovedi se opisuje dovoljen boj proti tujstvu na Hrvatskem. Vprašamo, kam bo pa prišla Hrvatska, če jej ne bo dovoljeno, da se brani z zakonitim sredstvi proti tujstvu, ki vedno bolj sili od vseh strani v to deželo? Le pogledajte na železniško uradništvo, kakšno je in odkod je, in koliko mora hrvatski narod od teh tujcev trpeti; saj beremo pogostoma tožbe zbog ošabnosti pa tudi zbog nesposobnosti, ker ne znajo hrvatski. Ponašajo se pa zares tako slabo in predrzno, kakor da so Hrvati njih robovi. Sicer pa o tem Slovincem ni potrebno mnogo pripovedovati, saj po navadi tudi oni trpe isto na svojih železnicah kakor Hrvati. Ni zadosti, da trpimo škodo, ker nam vsa bolja mesta jemljejo tujci, nego se nam še vrhu tega rogajo in nas zato prezirajo. Krivo je pa pri vsem tem to, ker se je iz početka popuščalo in se ni zahtevalo, da se vrši zakon; ko bi se bili iz početka odločno uprli na celej črti, namreč vse oblasti od najvišjih do najnižih, ne bi bilo prišlo tako daleč, da bo treba začeti borbo iznova, ker narod hrvatski gotovo ne bode dopustil, da se gazi zakon na njegovo škodo.

Toda tujstvo se ne širi samo po železnicah, nego tudi pri drugih večjih podjetjih, tovarnah, denarnih zavodih in trgovinah. V zadnjem »Trgovskem Vestniku« beremo, kako se pri mnogih naših podjetjih nameščajo tujci, češ, da so le ti spretnejši v delu nego domačini, kar pa ni resnično, marveč so to po navadi ljudje, kakršnih drugje niso mogli rabiti, ali so pa početniki ter bi radi našli kruha na lahek način. Ti tujci so po navadi predrzni, ne znajo našega jezika, pa se še rogajo, če kdo to od njih zahteva, češ, da se brez slovanskega jezika tudi lahko živi. In to je žalibože celo pri nas v Zagrebu mogoče, ker imamo podjetja, ki ne poznajo hrvaščine, ali je nočejo poznati. Tako smo brali pred nedavnim v »Obzoru«, da tukajšnja tovarna za »cognac« ne pozna hrvaščine. »Obzor« opominja Hrvate, naj si to zapomnijo, in naj ne kupujeje robe pri takem podjetniku. Toda takih podjetnikov je pri nas preveč.

V Zagrebu je zavladovalo židovstvo v tolikej meri, da ta živelj že zdaj v trgovini in pri večjih podjetjih odločuje, in to je za nas v gmotnem in narodnem pogledu neizmerno škodljivo. Žid v narodnem pogledu ni naš očitni nasprotnik, ker je zvit, zato pa nas izpodkopa v gmotnem pogledu, v narodnem pa nič ne pomaga. Hrvaščino rabi za silo, sicer pa je zavzet za nemščino ali mažarščino, ker jih dohaja k nam največ iz sosedne Ogerske, tega pravega židovskega raja. Če bo židovstvo tako napredovalo kakor do zdaj, bode neobhodno potrebno, postaviti se v bran temu navalu preko Drave. Slišimo, da se bode organizovala samostalna delavska stranka na čisto krščanskem temelju, ki bode sprejela v svoj program tudi boj proti židovski nadmoči. To stranko pozdravljamo, ker je za Zagreb postala že prav potrebna.

Razun Mažarov in židov imamo v Zagrebu pa tudi mnogo Nemcev, ki so Hrvatom v narodnostnem, pa tudi v verskem pogledu nevarni. Večidel teh Nemcev so protestanti in imajo tudi svojo šolo, ki je seveda nemška. V to šolo, ki bi morala biti le za protestante, zahaja pa mnogo tudi katoliških otrok, češ, da se tukaj nauče nemški. Tako se odgaja mladež v tej šoli proti

hrvaškim in katoliškim načelom, kar Hrvatom le škodi. Nemec nam je protivnik, kakor Mažar. Oba gledata, da iztisneta Hrvata, kjer le moreta, a česar ona ne storita, to izvede žid. Tako se mora Hrvat boriti za svoj obstanek proti tujstvu, ki ga hoče ugonobiti v njegove lastne zemlji. Tožbe na tujstvo so v naših hrvatskih časopisih popolnoma opfavičene, posebno kar se tiče Zagreba in Oseka.

Najbolji dokaz, kako je prebivalstvo zagrebško za narodna podjetja malomarno, nam podaje nabiranje prinosov za družbo sv. Cirila in Metoda in pa za podporno društvo hrvatske gimnazije v Pazinu. Med tolikimi premožnimi ljudmi so se našli v celem mestu, ki šteje 50.000 prebivalcev, le štirje utemeljitelji družbe sv. Cirila in Metoda, a za podporno društvo pazinske gimnazije menda do zdaj še nobeden, dočim je osemkrat manji Karlovec nabral čez tisoč goldinarjev. Iz tega se najbolje vidi, da v Zagrebu prevladuje tujstvo. Proti tujstvu mora se začeti boj z vsemi dovoljimi sredstvi, dokler se ne povrne v Zagreb oni duh narodnega navdušenja in narodne požrtovalnosti, kakor je to bilo še pred nedavnim. Proč s kosmopolitizmom, proč z indiferentizmom v verskem in narodnem pogledu, naj bode geslo vseh pravih domoljubov v glavnem mestu kraljevine hrvatske, v kraljevem Zagrebu, ki naj postane zares pravo središče pristnega Hrvatstva.

Alkoholizem pa socialno vprašanje.

(Na II. zborovanju krščansko mislečega dijaštva predaval med. Ant. Breclj.)

(Dalje.)

Alkoholizem kot bolezen pri posamezniku.

Da tudi zmerno uživanje alkoholičnih pijač škodljivo vpliva na telesnost, priča statistika z neprerečno gotovostjo. Angleške zavarovalnice za življenje in bolniške blagajne, ki se pač ne dajo slepiti praznemu videzu in računijo s suhimi številkami, dajejo znaten popust prispevkov onim zavarovancem in udom, ki se popolnoma zdržujejo alkoholičnih pijač, ker je dokazano, da taki ljudje povprečno dalje žive (7½ leta), manjkrat obole, bolezní hitreje in lažje prestanejo nego oni, ki je samo zmerno uživajo. To dejstvo se je pokazalo tudi v zadnji rusko-turški vojni. Evropski zdravniki se niso mogli načuditi, kako hitro so se celile rane turškim vojakom, ki so po veri abstinenti.

Abstinenti kažejo v obče mnogo manjšo umrljivost in mnogo manjšo boleznivost nego neabstinenti.

Koliko ljudi, časti vrednih mož, ki se niso imeli navade opivati, boleha in umira na boleznih, ki jih je zakrivil alkohol! Vsled dolgotrajnega draženja (z zmernimi množinami alkohola) sluznice v želodecu in prebavilih sploh se razvijejo trajna, kronična vnetja, ki že sama ob sebi spravijo dosti ljudi v grob. Zdrave mešane hrane ne morejo več prenašati taki ljudje ter se hočejo hraniti večinoma samo z mesnimi jedmi, kar tudi povzroča vsakojake bolezni.

Istotako trpi srce in žilje. Ker preide alkohol neizpremenjen v krv, draži tam žile, ki se vsled tega bolešno izpremenijo. Trajno vnetje jim odvzame prožnost, ker gredo prožna vlakenca pozlu in se izpremenijo v trde, često z vapnencem prepojene cevi. Vsled tega je hranitev celega telesa, pravi in primerni obtok krvi otežkočen, časih je zlasti v glavi preveč, časih premalo krvi. Odtod toliko nerednosti v možganskem delovanju alkoholikov. Take žilice pa tudi kaj rade počijo, največkrat v možganih. To je vzrok mrtvoudu, ki tako pogosto zadeva redne pivece. Pri pivopivcih se mora vsled prevelike v krv sprejete množine pijače srce razširjati in z večjo močjo tlačiti v žilje. A dolgo časa ne more srce zmagovati tega napora, zato omaga. Alkohol pa tudi naravnost kvarno vpliva na mišičja vlakenca, kakor arsenik in fosfor, o katerih pač nihče ne taji, da nista strupova. Vlakence se namreč bolešno izpremenijo v toščo, a kot tako izkvarjeno se ne more več krčiti, ne more več opravljati nikakega dela. Srce je mišica. Ko se mu vsled alkohola izpremeni dosti vlaken v toščo, obnemore srce, pivec se zgrudi z vodenico pod rušo.

Iz tega alkoholovega svojstva, da namreč vsled trajnega trovanja ž njim, kakor z arseni-

kom in fosforjem, propadajo tkanine v tolščo, si lahko razlagamo debelost in tolstost pivcev, kateri pa je navadno znati, da je bolešna. Toda ne samo mišičje se izpreminja v tolščo ampak celo hrana, ki je za ohranitev mišičja namenjena, se naravnost izpreminja v tolščo, ki se nabira pod kožo, v trebuhu, okoli srca. Odtod zabuhli obrazi, veliki trebuh, tanke roke, drobne noge pivcev!

Alkohol provzroča tudi postanek in razvoj dolgotrajnih, mučnih in neozdravnih jetrnih in ledvičnih bolezni. Alkohol oškoduje ta dva, zelo važna organa s tem, da gine vsled njega jetrom in obistim lastna tkanina ter se nadomešča z navadnim vezivom, ki pa nikakor ne more opravljati naloge jeter ali obisti. Ako pa ta dva organa ne moreta več zadoščati potrebam, mora ves organizem poginiti.

Tudi spolne žleze in njih produkti trpe silno vsled alkohola. Zato pa je zarod pivcev če ne naravnost pokažen, pa vsaj nakažen. Otroci pivcev so često spački, pritlikavci, bebeli, polni živčno duševnih bolezni, kakor božjast, vidovica, histrija, moral in sanity, itd. Njih umrljivost je strahovita. Če odrastejo, so hujši alkoholiki od roditeljev.

Ako je vživanje alkoholičnih pijač že za vegetativne organe tako pogubno, koliko bolj mora biti za nežne čutne organe, ker ravno nanje vpliva, kakor že vemo, alkohol najhujše. Koliko razdornejši mora biti njegov vpliv na delovanje možgan, na delovanje čutne in z njo tako tesno spojene umne duše!

(Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 11. oktobra.

Petnajsto zasedanje državnega zbora je zaključeno s cesarskim odlokom z dne 8. t. m. S tem dnevom je toraj potekla poslovna doba sedanjega predsedstva, ki bo vztrajalo na dosedanjem mestu le tako dolgo, da se zbero državni poslanci k prvi seji 16. zasedanja. Državnemu zboru bo v tem novem zasedanju do izvolitve novega predsedstva predsedoval starostni predsednik posl. Zurkan, ker je vitez Proskovec pozvan v gospodsko zbornico. Ob enem je pa s tem odlokom vničena velika množina predlogov, ki so jih stavili tekom 15. zasedanja razni poslanci, pred vsem razne ministerske zatožnice levičarskih poslancev, in novo predsedstvo bo dobilo prazno mizo v zbornici. Sedaj objavljeno zaključenje državnega zbora je že tretje v tekoči legislativni dobi. Prvikrat se je zaključila sesija pod ministrom Gautschem dne 30. decembra 1897, drugič pa pod Thunom dne 26. julija 1898.

Državni zbor ima svojo prvo sejo v 16. zasedanju v sredo, 18. oktobra ob 11. uri dopoldne. Dosedanji zbornični predsednik dr. pl. Fuchs je ravnokar dopisal poslancem vabila k prvi seji, katere dnevni red pa sedaj še ni znan. Volitev novega predsedstva se bržkone še ne izvrši v prvi seji. Nekateri krogi pričakujejo, da se otvori novo zasedanje s prestolnim govorom, v katerem pričakujejo posebno nemški levičarji obsežnih garancij za »zatirano« nemštvo. Vendar v tem oziru do sedaj še ni nič gotovega. Zborovanje se prične, vsaj tako se splošno sodi, precej mirno, ker razum socijalnih demokratov in pa Schönererjancev nova vlada ne bo imela nikakih večjih nasprotnikov. Kako se pozneje razvijo stvari, bo pa pokazala bodočnost, ki je odvisna po največ le od postopanja vlade.

Jezikovne naredbe bodo baje razveljavljene z odlokom, ki zagleda beli dan neposredno pred otvoritvijo državnega zbora, toraj dne 17. oktobra. S tem dnevom spremene Mladočehi svojo politič. taktiko, oziroma pričeli bodo obstrukcijo v smislu sklepa zadnjega shoda čeških zaupnikov. Ta dan pa pričakujejo v raznih čeških krajih večjih protivladnih demonstracij, akoravno bodo treznejši voditelji kolikor mogoče vplivali na ljudsko maso.

Nekaj vladnih dementijer. Dunajski »Fremdenblatt« in po njem tudi drugi poloficijozni listi se pečajo te dni z dvema zadevama, ki se tičeta Slovanov. Najprej se uradno zanikuje vest čeških listov, da se sedanji češki namestnik grof Coudenhove umakne generalu Fabiniju, ki bo znal radikalneje postopati proti češkim demonstrantom povodom razveljavljenja jezikovnih nadeb, in da je naročeno raznim vojnim oddelkom,

naj bodo pripravljeni na izgrede v Pragi. Kot dokaz za neresničnost teh vestij se navaja samo to, da ni mogoče umeti, kake koristi naj ima češki narod od takih poročil — Druga stvar je avdijenca tržaškega namestnika grofa Goess pri ministerskem predsedniku in pri notranjem ministru Koerberju. O tej avdijenci se je pisalo, da sta oba ministra odobravalta dosedanje politiko grofa Goessa proti Slovincem in Hrvatom v Primorju in mu naročila, naj le vztraja na dosedanji poti. Ta vest, pravi »Fremdenblatt«, je tendenci jozna in ima samo namen hujskanja proti vladi. Res je le, glasi se dalje, da sta imenovana ministra vsprejela tržaškega namestnika. Seveda ta list ne pove, kaj se je govorilo v avdijenci, in je toraj tudi ta dementi premalo podkrepjen.

Nemški socijalno-demokratski strankarski shod v Hanovru bo s svojim današnjim posvetovanjem osvetlil marsikatero temno stran socijalno-demokratskega programa. Voditelj in poslanec Bebel bo namreč razpravljal o točki: napadi na temeljne nazore in taktično stališče stranke. Povod tej razpravi je dala kritika Bernsteinova o Marksovem sistemu, katera namreč popolno zmetuje teorijo, da mora vse postati berač in popoln nemanič, predno je mogoče pričeti z gradnjo bodoče socijalistiške palače. Ta kritika, ki je pa našla v socijalno-demokratskem taboru mnogo privržencev, je zelo neljuba označevalec Marksovega evangelija in najraje bi Bernstein vrgli iz stranke, ko bi se ne bali zlih posledic za celo organizacijo. To posvetovanje bo vrlo zanimivo in vse je radovedno, kako se bo izrezal vodja Bebel, da ne bo žalil nobenega dela. Bernstein sam ne bo prisoten, ker sedi v ječi, pač pa se udeleži zborovanja mnogo njegovih prijateljev. Marksov zistem izgubi s takozvano »verelendungs teorijo« jedno glavnih opor.

Španska zastava v Havani. Španskim listom se poroča iz Havane, da je hotel povodom neke slavnosti ondotni španski konzul na svojem poslopju razobesiti špansko zastavo, kar smejo storiti zunanji konzuli v vseh svetovnih državah. Tu ga je pa napadla Špancem sovražna druhal ter tako dolgo demonstrovala pred konzularnim poslopjem, da se je ustreglo njeni želji in je izginila španska zastava. Tako daleč je toraj prišlo, da Španci niti na pred nedavnim lastnih tleh ne smejo izobešati svojih zastav. Konzul se je pritožil v Washington in Madrid.

Položaj v Transvalu je še vedno nespremenjen. V Port Natal je došlo 9. t. m. pet prevoznih ladij z angleškimi četami. Na ta način bodo imeli Angleži še pred sklepom meseca 22.000 mož na južno-afriških tleh. Drugače pa je z ekspedicijo 42.000 mož, 96 topov in 17.000 konj, ki se sedaj pripravlja in za katero bo treba 100 parnikov po 4000 ton. Pred dvema mesecema v najboljšem slučaju Angleži ne bodo spravili na bojišče tega dela armade. Pot je dolga 10.000 km.; že to dokazuje, da zmaga ne bo tako blizu kakor v letu 1854 na Krimu. — O položaju mej Transvalci poroča nekdanji član transvalskega zastopa Frank Watkins nastopno: Velika večina inozemcev se izreka za Krügerjeve predloge in je prav verjetno, da se bodo bojevali na strani Burov. Delavci v rudnikih seveda sedaj še ne smejo govoriti, ker so odvisni od kapitalistov. Ko pa se delo ustavi, bodo tudi ti vsi potegnili z domačini, ker se hočejo otresti sedanjega jarma. Zahteva Chamberlainova glede uvedbe dvojezičnega sistema je pretirana. Velika večina članov zastopa ne razumi angleščine. Ako vključ sedanjim napestostim ne pride do vojske, bo to le zasluga Krügerjeva, kateremu je vse pokorno.

Slovstvo.

»Katoliški Obzornik«. Urejuje in izdaja dr. Aleš Ušeničnik. Letnik III. — Te dni smo dobili v roke za letošnje leto zadnji (4.) zvezek tega izvrstnega lista. Vsebina mu je naslednja: Na II. slovenski katoliški shod! (Janez Kalan.) — O bistvu kapitalizma, (Dr. Jos. Pavlica.) — Najvišje dobro pri Sokratu, Platonu in Aristotelu. (Dr. Fr. Kovačič.) — Darwinizem in človek. (A. B.) — Secesija med Hrvati. (Dr. Aleš Ušeničnik.) — Razgled »Obzornikov«. — Slovstvo. — Drob-
tinice.

S ponosom se lahko oziramo na to številko in na cel III. letnik »Kat. Obzornika«. Koliko lepega, dobrega, duhovitega, temeljitega blaga nam je podal! Kje imajo naši slavni »liberalci« kaj podobnih sadov svojega duha? Peščico prismojenih pesmij, par blaznih novel in pjanih vinjet pa kup gnoja v »Slov. Narodu« — to je vse, kar morejo pokazati oni! Za pravo vedo, za filozofijo, za ko-
renito razmišljanje socijalnih vprašanj itd. nimajo ne uma ne volje.

Z vsemi temi znanostmi pa se peča naš »Kat. Obzornik«. Resno in globokoumno peča! — Ni nam na misli, da ocenjujemo posamezne spise v letošnjem letniku. Kar tako tja po vrhu recimo par besed. Odlikuje se v listu urednik dr. Aleš Ušeničnik po svojih jedrnatih, času in razmeram našim primernih člankih. Njegovo mišljenje je globoko, njegovo pero krepko, njegova logika — neizprosna. Zelo podučni in temeljito premišljeni so takisto spisi dr. Iv. Ev. Kreka in dr. Jos. Pavlice, tičeči se perečih socijalnih vprašanj. Dr. Fr. Kovačič nam je napisal lep obširen sestavek o najvišjem dobrem pri starih modrakih, Sokratu, Platonu in Aristotelu, in A. B. zelo obsežno študijo »Darvinizem in človek«. Ta poslednji spis je res strokovnjašk. Gospod pisatelj kaže, da je preštudiral darvinizem do dna, da mu je pretipal srce in obisti — ne samo s stališča apriorističnih umstvenih razlogov, marveč s stališča vseh, tudi empiričnih modernih ved. Izredna erudicija odseva iz tega spisa. Proučil je vsa najnovejša tozadevna dela, a proučil globoko tudi samo (horribile dictu) sholastiško filozofijo. Gospodje vseučiliščniki, ki veliko kričite, a malo znate, veliko zabavljate, a malo mislite — če veste, kdo je ta A. B. — pa se pridite malce učiti od njega!

Nekoliko več raznočelnosti bi seveda želeli tudi »Obzorniku«. Spisi, ki jih prinaša, so izborni, toda sem ter tam — predolgi. Bravec se naveliča, utruji. Bolje krajši sestavki, pa več! Gospodje pisatelji naj bi svoje študije razkosali in nam jih podajali namesto v enem nepretrznem, v več krajših, samostojnih člankih.

Jezik je vseskozi lep, pravilen. Za čuda smo si ustvarili v tako kratkem času tako krasno znanstveno besedo. Pa so dejali in še pravijo, da naš jezik ni za znanstvene stroke. Čudno, če je Bog dal vsem narodom razum, pa da bi jim ne bil dal zmožnosti tega, kar doumevajo — izražati.

Toplo priporočamo »Kat. Obzornik« v obilno, krepko podporo. Kdor čuti poklic, zastavi pero! Kdor ne, vsaj naročaj in beri. Naročaj — a ne pozablaj, da je naročal! Lista v tiskarni ne tiskajo zastoj. Vnemarnost naročnikov pri plačilu mora biti smrt vsakemu literarnemu podjetju!

»Katoliški Obzornik« živi, rasti, cveti!

—e—

Dnevne novice.

V Ljubljani, 11. oktobra.

(Državni zbor) se snide prihodnjo sredo dne 18. t. m. V torek dne 17. t. m. ob 11. uri dopoldne pa ima »Slovanska krščansko - narodna zveza« svojo klubovo sejo.

(Umeščen) je bil 10. oktobra na župnijo sveta Gora č. gospod Anton Medved, dosedaj ondi upravitelj.

(Pastirski list) premil. gospoda knezoškofa Antona Bonaventura izide te dni in se bo čital na prižnici prihodnjo nedeljo.

(»Slov. Naroda« urednike) boli, ker je svet izvedel, da »N. Fr. Presse« dobiva iz »Narodovega« uredništva informacije o slovenskih razmerah. »Narod« hoče to utajiti, dasi je, kakor smo že omenili, to sam priznal, in imamo zato tudi popolno verodostojne priče, da je Malovrh v Gorici za zborovanja učiteljske zveze dobil brzoglasen poziv poročati za »N. F. Presse«. To je dejstvo, kojega nikdo ne utaji, najmanj pa s tem, da namestu dokazov komu drugemu očita laž. — Glede znanega dopisa v »Vaterland-u« pa se sklicujemo na to, kar smo omenili v soboto, in vstrajamo pri trditvi, da ako se govori o izdajstvu slovenskih interesov, se mora to govoriti le o »Narodovi« stranki, ki je v politični zvezi z Nemci na Kranjskem. Dokler »Narodovci« te

zveze ne pretrgajo, dotlej je vse njih kričanje o izdajstvu le — komedija. To naj si zapomni vzlasti župan Hribar, ako hoče, da bomo njegove politične govorance na magistratu smatrali resnimi ter jih kot take tudi uvaževali.

(Liberalna značajnost ocenjena od naprednjaka.) Radoveden sem, kdaj prinese »Slov. Narod« oziroma »Učit. Tovariš« v Jakobovem prevodu uvodni članek z dne 1. okt. nemškonočljonalne »Deutsch-österreichische Lehrer-Zeitung«, po kateri urejajo ga. Luka Jelenc in Jakob Dimnik svojo politiko. Gospod Luka je dobil v tem članku silno pohvalo, ker je koncem pretečenega meseca prešel in izobčil 30 tovarišev, ki se niso izjavili za nobeno stranko, sam pa s štabom in učiteljsko armado prestopil v službo narodno-napredne stranke. Da ne sežem g. Jakobu v njegov posel, navajam izvirno nemško: »Die deutsche — gosp. Jakob naj primerno posloveni — Lehrerschaft aber kann aus den Vorgängen in Bayern wieder einmal sehr deutlich erkennen, dass die Schule und mit ihr die Lehrerschaft selbst geliefert wäre, wenn die Lehrer sich in den Dienst irgend einer politischen Partei stellen und dieser Partei zu Macht verhelfen würden. Es gibt eben keine Politik, die die Entwicklung der Schule in freier Richtung sicher verbürgt. Wer etwa geglaubt hat, die Socialdemokratie werde ihre theoretische Schulfreundlichkeit — die ja unbestritten ist — jederzeit und jeden Ortes auch in der Praxis darthun, der ist nun eines andern belehrt. Wie die österreichischen Liberalen die freie Schule im Reichsrathe mütterlich im Stiche liessen und wie in Steiermark deutsch-nationale Landtags-Abgeordnete den Clericalen zur Schulverschlechterung die Hand geboten haben, so sind in Bayern Socialdemokraten Helfershelfer der schwarzen Schulfürer geworden. Gebt uns ein Stückchen Macht und nehmt euch die Schule — das ist die Melodie, die einem zwar nicht aus den Worten aber aus den Thaten aller freisinnig schillernden politischen Parteien entgegenklingt. Unerschütterlich fest steht nur das Schulprogramm der Clericalen, in dieser Beziehung sind unsere ausgesprochenen Feinde unseren angeblichen Freunden weitaus überlegen«. Gospod Jakob, predstavite svojemu kolegu Luku, kako sodi znani naprednjak J. o značajnosti naprednih strank, da bode vedel, pri kom je od 22. septembra t. l. s svojimi 2000 možmi na tlaki. —a—

(Vzglede varuh Slovencev) je državno pravdnistvo v Celju. To državno pravdnistvo hoče tožiti občinski zastop celjske okolice in celjski okrajni zastop, ker sta imenitno celjsko policijo razžalila s tem, da sta zahtevala poddržavljenje celjske mestne policije.

(Žvižganje celjskim slovenskim damam.) Mladi Stieger, sin celjskega župana, je bil v Celju obsojen na 30 gld. globe, ker je žvižgal po mestu za slovenskimi damami in kričal za njimi »Pereat«, »Marsch!« Nadebuden sin celjskega župana se je zagovarjal s tem, da je žvižgal, ker ga je provocirala že sama navzočnost slovenskih dam.

(Slovensko gledališče.) Izvirna igra »Logarjevi«, obraz iz domačega življenja, spisal Josip Stritar. Traja od 1/8 ure do 10. ure zvečer. V tem času se v štirih slikah razvija tole kratko dejanje: (Prva slika: Logarjev študent.) Andrej Logar žrtvuje vse malopridnemu sinu Janku, ki na Dunaju igra »večnega študenta«. Sin Matija, ki je na domu, in Andrejeva žena Liza svarita očeta, češ, naj se Janko vrne domov delat. Andrej je slep. On vidi in ceni samo svojega Janka, katerega imenitne lastnosti neprenehoma hvali. Svaril ne posluša, pač pa v jezi spodi od hiše Matijo in deklo Polono, katero ima Matija rad. Matija gre, prej pa še svari očeta, naj gleda, da ga sin Janko ne pripravi tako daleč, da bode prišel prosit k sinu, katerega sedaj podi od doma. (Druga slika: »Logarjev študent.«) Godi se na Dunaju. Pri dolgi mizi sede dijaki in zbijajo šale. Janko jim plačuje. Vstopi prodajalec citron, Slovenec Matija Logar. Brata si stojita nasproti. Ne pozdravita se, nemo gre Matija skozi vrata, dijaki pa v kavarno. (Tretja podoba: »Povratek.«) Po odgonu so poslali domov Logarjevega Janka. Na Dunaju je nekaj časa zanj skrbel brat. Presedalo mu je tako življenje in skočil je v Donavo. Rešili so ga. Prihaja v vaško krčmo domov z neozdravljivo srčno napako. Natakarcica Lenka mu vzbudi mladostne spomine. Dolgo časa modrujeta.

V krčmo pride stari Logar. Oče in sin si stojita nasproti. Očetu se smili blede, bolehní Janko. Ne kolne ga: »V Ameriko pojdeva!« Gostje prihajajo v krčmo. Stari Logar hoče biti vesel. Pikin Jožek pride in mora zapeti o ribniškem konju. Poje tudi stari Logar, poje Lenka, peti mora tudi Janko veselo pesem: »Bratci veseli vsi.« Ob prvih zvokih pesmi se zgrudi mrtev na tla. Srčna kap mu je končala življenje. (Četrta podoba: »Pri mladem Logarju.«) Pridni Matija je kupil od Hribarja Logarjev dom, katerega je stari Logar prodal, ko je odšel v Ameriko. Stari Logar pride iz Amerike s praznimi rokami. Sin Matija, njegova žena Polona in mali Tonček ga veselo sprejmejo. — To je snov najnovejši izvirni slovenski igri. Poučna je igra vsekakor, samo dramatičnega dejanja ji je Stritar premalo dal. Mej dolgotrajnim pripovedovanjem in modrovanjem blišči se krasen Stritarjev jezik. Tako govori naš narod, taki so njegovi dovtipi. To daje igri vrednost. In Pikin Jožka je Stritar tudi postavil na oder. Menda je mislil, da bode Pikin Jožek »držal« dramatizovano povest. Najmanj zadeta je druga podoba. Ves čas so na odru okolu dolge mize dijaki. Dejanje te podobe naj bi bili moreči dijaški »dovtipi«. Vsekakor bi gospod Stritar prav storil, da »Logarjeve« temeljito prevredi in potem bi bila igra vsled svoje poučne, a ne vsiljive vsebine prav primerna vzlasti za odre na deželi. Sinoči je igro oživljal gospod Verovšek, ki se je požrtvovalno posvetil Andreju Logarju in ga igral tako, da bi bil zaslužil opetovan aplavs pri odprti sceni. Gospodu Verovšku mora biti gospod Stritar zelo hvaležen. Tudi drugi igralci so vsi storili svojo dolžnost. — V petek opera »Čarostrelec«. Prvi nastop novoangaževanega basista gospoda Pestowskega. Vlogo Maksa poje tenorist gospod Lebeda. Slovenske predstave v tekočem mesecu bodo še dne 15., 17., 19., 21., 24., 27., 29. in 31.

(Umrli) je v nedeljo zvečer na svojem domu na Idriji pri Bači po daljši bolezni g. Mihael Munih, c. kr. gimn. profesor. Star je bil šele 31 let. N. v m. p.!

(Na vipavski Planini) se vrši prvi sveti misijon od 15. t. mes. do 22. — Misijonski križ je prav lepo izdelal gospod kipar Fr. Tončič v Kamniku!

(Iz Sošic v Žumberku.) Dne 8. t. m. daroval je prvo sveto mašo dovršeni bogoslovec križevske škofije gospod Makso Hranilović v svoji župnijski cerkvi sv. Petra v Sošicah. Ker že dolgo ni bilo v Žumberku nove maše, zbralo se je k slavnosti veliko naroda iz celega Žumberka, posebno pa iz obmejnih grško-katoliških far. Na mnogaja leta, kličemo od srca vrlému mlademu duhovniku. — Dosedanji župnik v Sošicah, g. Ciril Drohobezky, prestavljen je kot tak v Šid v Slavoniji, a na njegovo mesto je prišel g. Ilija Radić dosedanji kapelan v Mrzlempolju.

(Služba občinskega tajnika) za občini Bistrica in Globasnica na Koroškem je razpisana. Plače letnih 400 gld., poleg tega ima še razne druge dohodke. Zahteva se znanje slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi. Slovensko uradovanje. Prošnje na »Našo Stražo« v Ljubljani.

(Kontrolni šad v Trstu) se je vršil včeraj, kakor poroča »Edinost«, izključno v italijanščini, akoravno so bili vojaki po veliki večini Slovenci in deloma Nemci. Neki slovenski vojak je »ponižno« omenil, da ni ničesa razumel, kar so čitali in govorili, in moral je v zapor. Ko pa se je neki lahon odzval z laškim »quia« namesto »hier«, ga niso hoteli slšati. A ji je tudi pri vojaki dvoja mera v veljavi?

(Razmere v tržaški bolnici.) V nedeljo zvečer je iz tržaške bolnice zbežal neki blazen meščan, katerega so potem strežaji iskali po mestu, a ne našli. Ta in drugi slučajji kažejo, da v tržaški bolnišnici ni vse v redu. Treba bi bilo nadzorikov tudi za zdravnike in strežnice.

(Obrtno razstavo v Gorici) nameravajo prirediti prihodnje leto v spomin 50 letnice, odkar ima goriško mesto svoj statut in je bila ustanovljena trgovska in obrtniška zbornica.

(»Corriere di Gorizia«) je nehal izhajati. Ta židovski list je 17 let blatil vse, kar je sveto in blago vsakemu poštemu človeku. Svoj čas pa je napadel tudi bivšega kapelana pri sv. Ignaciju. Ta je tožil uredništvo radi žaljenja časti. Obrav-

nava se je vršila pred dunajskimi porotniki in list je bil obsojen na denarno globo. Ker pa odgovorni urednik ni mogel plačati globe, so list ustavili.

(Nalivi) so tudi po Goriškem napravili mnogo škode. Vipavšica je izstopila, da so bile na več krajih hiše v vodi. V nedeljo se je sicer zjasnilo, a vreme je tudi v Gorici nenavadno hladno.

(Novo društvo.) V Češnjici pri Železnikih so ustanovili te dni »Društvo skupne pomoči ob nesrečah pri poslopih posestnikov, stanujočih v občinah Selce, Železniki in Sorica« s sedežem v Češnjici, čegar pravila je deželna vlada že potrdila. Članom bo s tem zagotovljena pomoč pri škodi vsled ognja, viharja ali povodnji.

(Nesreče v Ljubljani.) Dne 9. t. m. ponesrečil se je neki zidar pri stavbi stopnjic v hiši dr. Munde. Odsekal si je prste na levi roki. — Istega dne je skladal Hlebš Matevž kamenje pri justični palači. Velik kamen se je sprožil in Hlebšu zmečkal levo roko. — V Špitalskih ulicah je ugriznil konj 50letno Lizo Janež v nogo.

(Umor.) Dne 25. septembra zvečer so našli mrtvega 29letnega kočarja And. Drniča iz Vošč v radovljiškem okraji v njegovi koči na tleh. Popival je s svojim bratom in dvema tovarišema, katere so zaprli, ker so na sumu, da so ga umorili.

* * *

(Na Velikem Zvonarju), oziroma v ondotni planinski koči je bilo letos 3960 oseb.

(Žganjetoči in nedeljski počitek.) Dunajska policijska direkcija je došla do zaključka, da razne nemire in zlodejstva najvspešnejše vsaj deloma omeji, ako se kolikor mogoče na žganjetoče razširi — nedeljski počitek.

(Davek na bicikle) so upeljali na Moravskem.

(Morilec Hilsner.) Kakor smo že poročali, izjave Hilsnerjeve o Erbmannu in Wassermannu niso bile resnične. Skoro gotovo je ta dva Žida zaznamoval le radi tega, da dobe njegovi pravi pomočniki čas poskriti se. Sedaj je soc. dem. Hilsner naznanil kar sedem oseb za svoje sokrivce. Upeljale so se preiskave, dasi se Hilsnerju ne veruje dosti. Židovsko časopisje še vedno skuša umor olepšati. To je značilno. Schenka in Schneiderja krščansko časopisje ni branilo. V nedeljo so imeli Židje na Dunaju shod, na katerem so klicali po policiji, ker so jim očita ritualni umor.

(Luccheni.) Dne 21. novembra se bode končal za Lucchenija samotni zapor. Po postavi se mu samotni zapor ne sme podaljšati. Luccheni se vedno strogo drži hišnega reda jetnišnice. Dve celici ima. V prvi je njegovo »stanovanje«, v drugi izdeluje šatulje. Obe celici skozi okna ne dobivate samo dnevne svetlobe, celo solnce večkrat posije v samotni Lucchenijev zapor. Luccheni mnogo čita. Zelo rad bi bral časopise, katere vedno zahteva. Doslej je došlo nanj samo 12 pisem, v roke jih je dobil 11. V pismih so bili samo pobožni pozivi h pokori. Jedno pismo je bilo chitirano in si ga policija ne more raztolmačiti. Morilec avstrijske cesarice se je v zaporu precej odebelil. Mnogo poštemim ljudem se slabše godi, nego Luccheniju.

(Skopuh.) Znani angleški državnik lord Russel (1792—1865) je bil velik skopuh. V nekem londonskem gledališču je imel prost sedež, kamor je zahajal vsak večer. Namesto da bi v garderobi oddal svoj plašč, zastavil ga je vedno vsak večer za eden šiling v zastavnici poleg gledališča. Ker pa je vedno po predstavi svoj plašč zopet rešil, plačal je obrestij polovico manj, kakor bi moral darovati čuvaju v garderobi.

(Klobasa — darilo občinskega sveta.) Mestni zastop valdeburški je sklenil zakonski dvojici Kühne ob priliki njune sreberne poroke pokloniti v dar — veliko klobaso, ker je bila ta dvojica prva, ki je bila na ondotnem magistratu civilno poročena in ker jima je tedanji župan obljubil, da dobita ob srebrni poroki klobaso.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 11. oktobra. Na Dunaj je došel, povabljen po Clary-ju, dr. Šusteršič, s katerim se je minister kot voditeljem konservativnih Slovencev dalje časa razgovarjal; minister je izrazil željo, naj bi ga Slovenci podpirali; dr. Šusteršič je odgovoril,

da bodo slovenski poslanci, vsaj konservativni, složno postopali z drugimi klubi desnice ter vladi, ako se pokaže Slovincem pravična, kot prehodni vladi ne bodo napravljali ovir.

Dunaj, 11. oktobra. Minister Clary, je danes vsprejel dež. predsednika kranjskega barona Heina. -- Potem se je posvetoval z voditeljem tirolskih konservativcev doktor Wakernellom.

Dunaj, 11. oktobra. Clary je vsprejel danes zastopnika moravskih Čehov poslanca Zacek-a in Stranskega. Minister jima je dejal, da pozna težaven položaj češkega naroda, ter priznal glede na sklepe shoda čeških zaupnikov, da niso mogli drugače postopati; dalje je omenil, da mu je neprijetno, ker mora ravno on razveljaviti jezikovne naredbes, sploh pa da se bo poskrbelo za jezikovni zakon, o čegar določilih se pa še sedaj minister ne more točno izraziti. Clary se je tudi izjavil, da je njegovo ministerstvo le prehodno ter da potem pride na vrsto ministerstvo desnice. Po svojem posvetovanju s češkima zastopnikoma se je podal Clary k cesarju.

Dunaj, 11. oktobra. Cesar se poda v soboto jutraj v Wallsee, kjer bo prisostvoval krstu novorojenega sina nadvojvode Frana Salvatorja. Isti dan zvečer se odpelje cesar za dalj časa v Budimpešto.

Dunaj, 11. oktobra. „Wiener Zeitg.“ objavlja cesarjev odlok, s katerim se sklicuje državni zbor na 18. oktobra.

Dunaj, 11. oktobra. Češki poslanci Herold, Engel in Pacak dojdejo danes na Dunaj ter se udeležijo posvetovanj pri Clary-ju.

Dunaj, 11. oktobra. Desnica v gosposki zbornici bo namestu umrlega grofa Hohenwarta izvolila svojim načelnikom ali grofa Schönborna ali pa kneza Alfreda Liechtensteina.

Dunaj, 11. oktobra. Ministerski predsednik grof Clary je vsprejel včeraj mej drugimi tudi poslanca Berksa in dr. Luegerja.

Dunaj, 11. oktobra. Otvoritvena seja gosposke zbornice se vrši 18. t. m. ob 4. uri popoldne.

Dunaj, 11. oktobra. Neprijeten vtis je na Clary-ja napravil sklep nemških nacionalcev, da hočejo takoj staviti predlog, da se odstrani oziroma omeji § 14. Clary se je izjavil, da v slučaju potrebe ostale nagodbene določbe uveljavi potom § 14.

Dunaj, 11. oktobra. Uradni list objavlja naredbo finančnega ministerstva, s katero se s 1. novembrom t. l. uvajajo v promet uradne menične golice po 4, 6, 8 in 10 Kr. s slovenskim besedilom.

Budimpešta, 11. oktobra. V poslanski zbornici so zahtevali Košutovci, naj vlada odstrani Hentzijevo spomenik, ker vnebovpijoče žali mažarski narod.

Zofija, 11. oktobra. Ministerstvo je vložilo ostavko.

Bruselj, 11. oktobra. Buri še nocoj prestopijo mejo ter prično ofenzivo nasproti Angležem.

London, 11. oktobra. Angleška vlada je danes odgovorila na Krügerjev ultimatum. Ta depeša je že v Pretoriji. Angleška vlada izrazi svoje obžalovanje, da ne more na ultimatum dati nobenega odgovora. Danes ob petih po času v Pretoriji poteče rok in potem se prične vojska. — Angleški podaniki so se postavili pod varstvo ameriškega zastopnika.

Pretorija, 11. oktobra. Transvalska vlada je brzojavno poslala ultimatum angleški vladi, v kateri zahteva, naj se v teku 48 ur umaknejo angleške čete. Ker Chamberlain še sedaj ni odgovoril na ta ultimatum, je pričakovati, da se kmalu spoprime na sprotnika.

Johannesburg, 11. oktobra. Oddelek sedemdesetih avstro-ogerskih podanikov je sklenil posvetiti svoje moči varstvu življenja in imetja tukajšnjih prebivalcev.

Svilnati damasti 75 kr.

do gld. 14.65 meter — istotako tudi črna, bela in barvena Hennebergova svila od 45 kr. do gld. 14.65 meter — v najbolj modernih tkaninah, barvah in vzorcih.

Na zasebnike poštnine in carine preste na dom. — Vzoroč obratno. — Dvojni pismeni porto v Švico.

Tovarne za svilo G. Henneberg
169 c. in kr. dvorni zalagatelj, Curih. 11-9 5

Umrli so:

8. oktobra. Frančiška Mave, delavka, 57 let, Florijanske ulice 31, jetika.

9. oktobra. Blaž Stimec, sprevednika sin, 8 let, Tržaška cesta 57, vnetje možganske mreže.

V bolnišnici:

8. oktobra. Jernej Malensek, delavca sin, 10 let, meningitis.

Cena žitu na dunajski borzi

dné 10. oktobra 1899.

Za 100 kilogramov.

Pšenica za jesen	gl.	8.48	do gl.	8.50
» » pomlad	»	8.81	»	8.82
Rž za jesen	»	6.93	»	6.95
» » pomlad	»	7.32	»	7.33
Turšica za oktober	»	5.63	»	5.65
» » maj-junij	»	5.42	»	5.43
Oves za jesen	»	5.19	»	5.20
» » pomlad	»	5.67	»	5.68

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m., srednji zračni tlak 736.0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm.
10.	9. zvečer	742.6	4.7	brezv.	jasno	0.0
11.	7. jutraj	742.9	1.0	brezv.	megla	
	2. popol.	740.7	13.1	sl. jvzh.	jasno	
Srednja večerajšnja temperatura 5.0°, normale: 11.4°.						

Poslano.

455

Jemljemo si čast, naznaniti oč. sobratom, da naš pooblaščenec prečastni gosp. Dijoniz Guzmios ravnokar potuje po južnih kronovinah, da prečast. gg. duhovnike pouči o „društvu za obnemogle katoliške duhovnike v Avstriji“ in da jih povabi k pristopu. Prosimo svoje preč. sobrate, da našega pooblaščenca bratovsko sprejmó, mu popolnoma zaupajo in društvu pridno pristopajo.

Vodstvo društva za obnemogle katol. duhovnike v Avstriji na Dunaji, I., Wipplingerstrasse 30.

Koledar
katol. tiskovnega društva za l. 1900,
krasno vezan, z jako zanimivo in rabno vsebino, z vrtnim koledarjem, z imenikom učencev, z zapisnikom bolnikov, gospodarskim zapisnikom itd. stane v »Katol. Bukvarni« 1 gld. 20 kr. Udom tiskovnega društva je brezplačen.

„THE GRESHAM“

zavarovalno društvo za življenje v Londonu

Podružnica za Avstrijo:

Dunaj, I., Giselastrasse 1
v hiši društva.

Podružnica za Ogersko:

Pešta, Franz-Josefplatz
št. 5 in 6, v hiši društva.

Društvena aktiva dné 31. decembra 1897 kron 159.947.578—
Letni dohodki na premijah in obrestih dné 31. decembra 1897 28.523.375—
Mej letom 1897 je društvo izdalo 7468 police z glavnic 67.331.952—
Prospekte in tarife, na podlagi katerih izdaja družba police, kakor tudi obraze za predloge, daje brezplačno

glavni zastop v Ljubljani

794 (12-12)

pri

Gvidonu Zeschko-tu,

v villi nasproti Narodnemu domu.

Največjo zalogo

izdelanih nagrobnih piramid od črnega švedskega sljenita in granita lastnega izdelka, kakor tudi nagrobnih spomenikov in križev od najboljših in najlepših marmorov priporoča p. n. občinstvu po najnižji ceni 794 6-4

Feliks Toman

kamnoseški mojster v Ljubljani, Resljeva cesta št. 26.

Med. univ. dr. J. Geiger
v Ljubljani,

Prečne ulice št. 2, II. nadstropje,

ordinira od 10. do 11. ure predpoldne in od 1½ do 2½ ure popoldne. 823 3-1

Naznanilo.

Naznanjam s tem, da se je **otvorila**

moja druga prodajalnica na drobno v Filipovem dvorcu v Špitalskih ulicah.

Ista je specialni oddelek moje dosedanje trgovine na drobno in se je oskrbela s popolnoma novo, dobro asortirano zalogo blaga.

816 3-2

Najljubše vabim svoje čestite odjemalce, da posetijo to mojo novo prodajalnico.

J. C. Mayer.

Nagrobne križe

pristno pozlačene

v veliki izbiri priporoča slavnemu občinstvu in
prečastiti duhovščini 813 3-2

Andr. Druškovič-a nasled.

Val. Golob,

trgovina z železno

Glavni trg št. 10.

Naznanilo.

Da se v prihodnje pri povpraševanju po moji osebi odstranijo vse nepravilnosti, usojam si slavnemu občinstvu, preč. duhovščini in drugim naročnikom svojih del najljubše naznaniti, da sem se dne 16. septembra t. l. z delavnico vred preselil iz Poštne ulice št. 7 na

Graben št. 11

v hišo o. gosp. Medveda.

Ob enem prosim najudane vse dozdane naročnike, naj mi ostanejo tudi zanaprej zvesti, ter jih zagotavljam, da jim bom vselej kar najsolidneje in ceneje postregel, ker mi je tu na razpolago večja in pripravnejša delavnica.

Z najodličnejšim spoštovanjem

Franjo Ks. Tončič, podobar in poslatar.

Kamnik, dne 3. oktobra 1899.

807 4-2

Moja **notarska pisarna** ne nahaja se več na Križevniškem (Valvazorjevem) trgu, temveč

na Rinski cesti št. 7,

I. nadstropje, nasproti gostilni Lojzeta Zajca.

V Ljubljani, dne 10. oktobra 1899.

Ivan Plantan,

822 5-1

c. kr. notar.

Vincencij Čamernik

v Ljubljani, Slomšekove ulice št. 9

nasproti mestni elektrarni

se priporoča velečastiti duhovščini, cerkvenim predstojništvom in slavnemu p. n. občinstvu v naročila na razna strokovno natančno izvršena

cerkvena umetna in stavbinska dela

po poljubnih načrtih in narisih. — Ob priliki bližajočega se praznika Vseh svetnikov priporoča ob enem svojo **izborna zalogo**

nagrobnih spominkov

iz raznovrstnih marmorjev. Vsprejema pa tudi naročila na izvršitev istih po specialnih načrtih in poljubnih slogih. — Cene so delu in blagu primerno zelo nizke, izvršitev naročenih del točna in trpežna.

769 10-7

Narisi so na razpolago.

Telefon št. 135.

Kupuje in prodaja vse zdolej zaznamovane
efekte in druge vrednostne listine
po dnevnem kurzu.

Pri dež. kot trg. sodišču protokolirana

BANKA Maks Veršec
v LJUBLJANI.

Poštni čekovni promet št. 847-533.

Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5, 10 goldinarjev.
Sprejema hranilne vloge v tek. računu (Giro-konto),
obresti od dne do dne po 4 1/2 %.

Poštno-hranilni položnice so na razpolago.

Dunajska borza.

Dne 10. oktobra.	
Skupni državni dolg v notah	98 gld. 20 kr.
Skuoni državni dolg v srebru	98 » 10 »
Avstrijska zlata renta 4%	116 » 75 »
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	98 » 35 »
Ogerska zlata renta 4%	115 » 20 »
Ogerska krona renta 4%, 200 »	93 » 90 »
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	900 » — »
Kreditne delnice, 160 gld.	362 » 75 »
London vista	121 » — »
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	59 » 02 1/2 »
20 mark	11 » 78 »
20 frankov (napoleonor)	9 » 58 1/2 »
Italijanski bankovci	44 » 60 »
C. kr. cekini	5 » 70 »

Dne 10. oktobra.	
4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	171 gld. — kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	155 » — »
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	195 » 50 »
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	98 » 35 »
Tisine srečke 4%, 100 gld.	137 » 50 »
Dunavske vravnave srečke 5%	126 » 50 »
Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	108 » — »
Posojilo goriškega mesta	112 » — »
4% kranjsko deželno posojilo	— » — »
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	96 » 10 »
Priporočne obveznice državne železnice	— » — »
» » južne železnice 3%	164 » — »
» » južne železnice 5%	118 » — »
» » dolenskih železnic 4%	99 » 50 »

Kreditne srečke, 100 gld.	195 gld. — kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	155 » — »
Avstrijskega ručnega križa srečke, 10 gld.	19 » 50 »
Rudolfove srečke, 10 gld.	— » — »
Salmove srečke, 40 gld.	82 » 50 »
St. Genois srečke, 40 gld.	82 » — »
Waldsteinove srečke, 20 gld.	62 » — »
Ljubljanske srečke	23 » 25 »
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	148 » 40 »
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3125 » — »
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	423 » — »
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	70 » 75 »
Splošna avstrijska stavbinska družba	100 » 50 »
Montanska družba avstr. pian.	274 » 60 »
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	190 » — »
Papirnih rubljev 100	128 » 25 »

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za zgube pri izrebanjih, pri izrebanju
najmanjšega dobitka. — Promese za vsako trebanje.
Kulturna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“
l. Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih,
potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih
papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocega
obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.